

ПОРЯДОК реагування на випадки булінгу (цькування)

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

2. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

4. До булінгу (цькування) в закладі освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для заняття спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкодження в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

інші правопорушення насильницького характеру.

5. Суб'ектами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в закладі освіти (далі - суб'екти реагування) є:

служба освітнього омбудсмена;

служби у справах дітей;

центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

органі місцевого самоврядування;

керівник та інші працівники закладу освіти;

засновник закладу освіти або уповноважений ним орган;

територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

ІІ. Подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

У закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає керівник закладу.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

2. Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які привели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;

скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

ІІІ. Склад комісії, права та обов'язки її членів

1. Склад комісії затверджує наказом керівник закладу освіти.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж три її членів.

До складу комісії входять педагогічні працівники, у тому числі практичний психолог та представники служби у справах дітей.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

3. Головою комісії є керівник закладу освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

ІV. Порядок роботи комісії

1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які привели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формулою згідно з додатком до цього Порядку.

9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:
ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
ставити питання по суті розгляду;
подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти.

V. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в закладі освіти

1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти має бути постійним системним процесом.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти ґрунтуються на принципах:

недискримінації за будь-якими ознаками;
ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
гендерної рівності;

3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти є:

створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;

визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в закладі освіти;

підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);

формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;

заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти, належать заходи щодо:

організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);

організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;

контролю за використанням засобів електронних комунікацій малолітніми чи неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;

розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:

розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;

розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;

здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;

відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;

здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думки/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;

здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрутовані рішення;

здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо;

підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;

створення в закладі освіти культури, що ґрунтуються на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Процедура подання учасниками освітнього процесу заяви або повідомлення про випадки булінгу (цькування) в школі

Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

Зразок заяви

В.О. директора комунальної організації
(установа, заклад) «Шосткинська вечірня
(змінна) школа Шосткинської міської ради
Сумської області»
Яні Коротченко

(прізвище, ім'я, заявитника)

_____ (соціальний статус заявитника)
Контактний
телефон: _____

Заява

Прошу провести розслідування за фактами випадків булінгу (цькування)

_____.
(прізвище, ім'я постраждалого)

Далі в заявлі необхідно вказати особу або осіб, які вчинили цъкування та описати діяння, які полягають у психологічному, фізичному чи іншому насильстві над особою і носять системний характер.

(дата)

(підпись)

Процедура розгляду заяви

1. Після отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цъкування) директор:
 - видає розпорядження про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб;
 - невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цъкування);
 - за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
 - повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цъкування), з'ясування причин, які привели до випадку булінгу (цъкування) та вжиття заходів для усунення таких причин;
 - повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цъкування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
 - скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цъкування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

2. Склад комісії:

голова комісії – Я.Коротченко , в.о. директора школи,
заступник голови – Н.Шульга, практичний психолог ;
секретар комісії – О.Бурим, класний керівник 9 класу;
члени комісії: Ю.Войстрик , класний керівник 11 класу,
Я.Гончарова, класний керівник 12 класу,
О.Гришкова, начальник служби у справах дітей (за згодою)

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цъкування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цъкування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цъкування) в закладі освіти.

3. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш 2/3 її складу. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшості голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів, голос голови комісії є вирішальним.

Під час проведення засідання комісії, секретар веде протокол за формулою згідно з додатком до Порядку реагування на випадки булінгу (цъкування) .

Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти.

3. Рішення комісії може передбачати:

- потреби сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах,
 - заходи для усунення причин булінгу (цькування),
 - заходи виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування),
 - рекомендації для педагогічних працівників закладу,
 - рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування)
4. Якщо комісія не кваліфікує діяння як цькування, а постраждалий не згодний з цим, то він може звернутись із заявою до органів Національної поліції.

ВИЯГ ІЗ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) від 18.12.2018 р. № 2657/VIII

Доведений випадок булінгу тягне штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мініумів доходів громадян (850-1700 грн) або громадські роботи від 20 до 40 годин – якщо цькування вперше. І від 100 до 200 неоподатковуваних мініумів або громадські роботи від 40 до 60 годин, якщо дії вчинили повторно або знущалась група осіб. Якщо ці дії вчиняли малолітні або неповнолітні від 14 до 16 років, штраф заплатять батьки або особи, які їх замінюють (50-100 неоподатковуваних мініумів або громадські роботи від 20 до 40 годин).

Примітка: Згідно з останніми змінами до законодавчих актів України штраф за доведений випадок булінгу (цькування) вчителя становить 5100 гривень.

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування)

1. Якщо педагог або інший працівник закладу освіти (інший учасник освітнього процесу) став свідком булінгу, він інформує керівника закладу освіти у письмовій чи усній формі незалежно від того, поскаржилась йому жертва булінгу чи ні; або ж аналогічно після отримання звернення дитини.
2. Учасником освітнього процесу (учні, вчителі, батьки) на ім'я керівника освітнього закладу подається заява, де вказується інформація щодо джерела її отримання:
 - постраждалий чи свідок булінгу (цькування);
 - підозра про вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками;
 - достовірна інформація від інших осіб та часу:
 - як довго триває;
 - одноразовий конфлікт чи відповідні дії носили систематичний характер.
3. Відповідно до такої заяви керівник закладу освіти видає рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб.
4. Керівник закладу освіти у строк, який не перевищує однієї доби, повідомляє батьків особи, яка стала стороною булінгу; за потреби викликає бригаду екстреної медичної допомоги.
5. Керівник освітньої установи упродовж однієї доби повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України (ювенальну поліцію), Службу в справах дітей, центр соціальних служб.
6. Розглянувши заяву, керівник закладу освіти скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) і окреслює подальші дії.
7. Комісія не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви проводить розслідування, з'ясовує всі обставини цькування та приймає відповідне рішення.
8. Рішення Комісії з розгляду випадків булінгу реєструється протокольно (паперовий вигляд) з оригіналами підписів усіх її членів.
9. У разі невизнання Комісією факту булінгу (цькування) і незгоди з результатами рішення потерпілим (його представником), керівник освітньої установи рекомендує звернутись постраждалому (його представнику) із заявою до органів Національної поліції України.
10. За будь-якого рішення Комісії з розгляду питань випадків булінгу (цькування), керівник закладу освіти забезпечує психологічну підтримку усіх учасників відповідного процесу.